

זרע שמשון המפואר

עם פירוש פרי שמשון

קובץ דרושים ערבים ומתוקים,
מרגליות זוהרות באור יקרות, מתורת רבינו
סיני ועוקר הרים, הפועל ישועות בקרב הארץ.
רבינו החיד"א וגדולי הדורות העידו עליו גדולות ונצורות.

המקובל האלקי החכם
רבי שמשון חיים נחמני זיע"א
בן רבי נחמן מיכאל זיע"א

מחבר הספרים הקדושים
'תולדות שמשון' ו'זרע שמשון'
אשר בירך והבטיח בני חיי ומזוני טבי ללומדים בתורתו,
ורבים נושעו בזכותו בכל מילי דמיטב.

כוס ישועות

ליקוט מהמחברים זי"ע אשר אמרו שהלימוד
בספריהם פועל ישועות, ומהמחברים זי"ע
שנפטרו ללא זש"ק וטמנו כוחם בספריהם,
העוסקים בתורתם זוכים לישועות כמפורסם.

גליון תצ"ה | פרשת שמיני

קיץ בריא ושמה

פרשת שמיני חידוש ז

ביאור השכר הגדול שיש למבדיל על היין

שָׁהִיָּה הוֹלֵךְ (-נח) לִטַּע כֶּרֶם, פָּגַע בֵּיהּ שִׂידָא
 שְׁמִדוֹן (-שרן של שדים), אָמַר לִיהּ שׁוּתָפִי
 עֲמָמָי, אֲלֹא הִזְהַר בָּךְ דְּלֹא תִיעוֹל בְּחֻלְקִי, וְאִי
 עֲלַת בְּחֻלְקִי אֲנֵא חֲבִיל בְּךָ.

זכה משמחו כי יהיה לו חלק הקדושה

וַיֹּזְהוּ הַטַּעַם שְׁאָמְרוּ ז"ל (יומא עו, ב), זָכָה מִשְׁמָחוֹ, לֹא זָכָה מִשְׁמָמוֹ.^ט כְּלוּמָר דָּאם זָכָה יִהְיֶה לוֹ חֵלֶק קְדוּשָׁה, וְאִם לֹא יִכְנֹס בּוֹ חֵלֶק הַטְּמֵאָה.

האבלים ישתו מפני שהטומאה נכנסה בחלקם. הרשעים ישתו כדי לקבל שכר בעולם הזה ולהפסיד בעוה"ב

וּלְפִי זֶה בְּמָקוֹם שֶׁנִּכְנָסָה בּוֹ מֵדַת הַדִּין דְּהִינוּ
הַמֵּיתָה^א שֶׁנִּכְנָסָה בַּחֲלָק הָאֲדָם, אִךְ
הָאֲדָם יִכְנֵס בַּחֲלָקָה וְיִשְׁתָּה זֵין הַרְבֵּה^ב, כְּמוֹ
בְּיָמִים קִדְמוֹנִים הָיוּ שׁוֹתִים עֲשָׂרָה כּוֹסוֹת
בְּבֵית הָאֵבֶל (כתובות ח, ב). וְאַךְ הִרְשָׁעִים
שֶׁנִּכְנְסוּ לַחֲלָקָה בִּרְשָׁעֵתָם, יִשְׁתּוּ וְיִשְׁתַּכְּרוּ^ג
בְּעוֹלָם הַזֶּה^ד. וְזֶהוּ לִנְחָם אֲבֵלִים וּלְשַׁלֵּם שָׂכָר
טוֹב לְרָשָׁעִים.

יבדיל על היין להראות שרוצה להיות רק בחלק הקדושה

וְהוֹאִיל שֶׁבִּיזָן יֵשׁ שְׁנֵי חֳלָקִים וְצָרִיךְ לְהַבְדִּיל

בְּתוֹב בְּפִרְקֵי רַבִּי אֱלִיעֶזֶר (פ"ב) וְהִבְיֹאוּ נָמִי
הַטּוֹר אֲרַח חַיִּים סִימָן רצ"ו, רַבִּי צְדוֹק
אוֹמֵר כָּל מִי שְׁאִינוּ מְבַדִּיל עַל הַיֵּין בְּמוֹצָאֵי
שִׁבְתוֹת אוֹ שְׁאִינוּ שׁוֹמְעַ מֵאַחֲרִים שֶׁמְבַדִּילִים,
אֵינוּ ר״אָה סִימָן בְּרָכָה לְעוֹלָם. אָבֵל מִי
שֶׁמְבַדִּיל עַל הַיֵּין אוֹ שׁוֹמְעַ מֵאַחֲרִים
שֶׁמְבַדִּילִין, הֶקְבָּה קוֹרְאוֹ קְדוֹשׁ וְעוֹשֶׁהוּ
סְגֻלָּה, שֶׁנֶּאֱמַר (שמות יט, ה) 'וְהִיִּיתֶם לִי סְגֻלָּה
מִכָּל הָעַמִּים' וְכו', 'וְאֵבֶדְלָ אֶתְכֶם מִן הָעַמִּים
לְהִיּוֹת לִי' (ויקרא כ, כו), עכ"ל.

צָרִיף עֵינָי, אִיף בְּמִצְוָה זֹאת לְבַדָּה יִקְבַּל הָאָדָם
כָּל כֶּף שָׂכָר, וּמִכָּל שָׂכָן דְּאִיכָא פְּלוּגְתָּא
בֵּין הַפּוֹסְקִים אִם הִיא דְּאוֹרִיתָא אוּ דְּרַבְנִי,
וּמָה עֲנִין גְּדֹל מִצְוָה זֹאת. וְעוֹד, לְמָה דּוּקָא צָרִיף
זֵינן. וְכֵן נִמִּי בְּקִדּוּשִׁי. (וְהִנֵּה) [וְהִנֵּה נִמִּי] מַה
שְּׁאֲמָרוּ ז"ל (ערוּבִין סוּד, א) לֹא נִבְרָא זֵינן אֶלָּא
לְנַחֵם אֲבֵלִים וּלְשַׁלֵּם שָׂכָר טוֹב לְרָשָׁעִים.

יש שותפות חלק הטומאה והקדושה ואין להכנס בחלק השני

וְהַפֵּל יוֹבָי בְּהֶקְדִּים מְדָרֵשׁ אַחֲרֵי פָרָשַׁת נֹחַ (ב"ר
לו, ג), 'וַיִּטֵּעַ כָּרֶם' (בראשית ט, כ) בַּשְּׂעָה

פרי שמשון

א. במאמר הקודם הובאו דברי הילקוט (ויקרא תקל): סדר הבדלות כיצד, אומר המבדיל בין קדש לחול וכו'. ומקורו הוא כמבוא בירוקה (הבדלה), בפסוק בפרשתו (ויקרא יז ו) 'ולבדיל בין הקדש ובין החול'.

ב. ובלבוש שם (ס"ק ח): כלומר בזכות הבדלה תוכלו לסגולת להלויים מושבדליו לקדשה מכל העמים מדה.

ג. ראה אהרן אברהם (ר"ט, ב), תצריך לומר דסבירא ליה דהבדלה דארייתא, ולמאן אמר הקדש דרבנן וכו'.

ד. מדוע צריך לין דוגא. כמבוא בפסחים (ק, א).

ה. סיכום הקושיות: מה הטעם של השכר הגדול על הפסוק שמות כ, ח) 'זכור את יום השבת לקדשו' - זוכרהו על היין.

ו. מדוע צריך להבדיל על יין. מדוע צריך לקדש על יין. מדוע לא נברא היין אלא לנחם אבנים. מדוע לא נברא היין, במצות הבדלה. מדוע צריך להבדיל על יין.

ז. [בהמשך יבואו כמה מדברי חז"ל, שיבוארו כולם בדרכים שונים על יסוד הקדמה זו, כלומר משותפות עמך, וכדאמר בתנחומא אמר ליה שטן בוא ושנתת שונינו בכרם זה. וענין השותפות הוא הווא, שעל ידי היין יתקלקל האדם, וכו', ולפי שהשדים מיוחדים להזיק ונקראו מזיקין, היה קלקול האדם מהיין משותפותו על שטן (ופה תואר, ב"ר לו ט).]

ח. השד אמר לנח היות ואני שותף איתך, תהיה לא להכנס בחלקי.

ט. והלן ידויק מלשון המדרש 'שותפי עמך' לפי מלמוקים ולאדם שותפותו עם שווה בשווה, והיינו חלק הקדשה וחלק הטומאה.

י. בפסוק (תהלים קד, טו): 'וְיִין וְשִׁמְרָן לִבִּי אֲנֻשׁ, וְיִבְיָמָה עֵבֶר', בתיב ישמח (בש"י) לשון שמחה, רש"י וקריין ישמח (-לשון שמחה), וזה (-לשתות לפי מדה) משמחו, לא וזה משמחו.

יא. שריר לצד הטומאה.

יב. היות ומידת הטומאה נכנסה בו, לכן יכנס בחלקה לשתות יין הרבה.

יג. לשון שכר. ואולי צריך לגרוס ישתכרו לשון שכרות.

יד. היות הרשעים נכנסו בחלק הטומאה, ינקום מהם על ידי היין, ובעצמם היין ישולם שכרם בעולם הזה כדי שלא יקבלו בעולם הבא.

מִיָּהּ, לָכֵן כָּל מִי שֶׁמִּבְדִּיל עַל הַיָּין דּוֹקֵא^{טו}
בְּמוֹצָאֵי שְׁבֻתוֹת וְאוֹמֵר 'הַמִּבְדִּיל בֵּין קֹדֶשׁ
לְחִלּוּשׁ' (נוסח ההבדלה), דְּמוּדָה וְאוֹמֵר שֶׁהוּא אֵינוֹ
רוֹצֵה לִכְנֹס בַּחֲלָקָה^{טז} רַק בַּחֲלָק הַקֹּדֶשֶׁה,
הַקִּבְ"ה קוֹרְאוֹ קֹדֶשׁ, וְעוֹשֶׂה אוֹתוֹ סֶגְלָה
דִּהְיִנוּ דָּבָר חֲבִיב^{טז}.

טעם ארבע כוסות

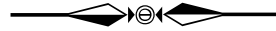
וְזֶהוּ הַטֶּעַם שֶׁתִּקְנֶנוּ אַרְבַּע כּוֹסוֹת שֶׁל יָיִן בְּלִיל
פֶּסַח, זָכַר לְאַרְבַּע גְּאֻלוֹת (בִּיר פַּח, ה) כִּד.
וְקָשָׁה, לָמָּה דּוֹקָא בֵּינָן.

מקדים בענין אזהרת הקב"ה לגויים שלא יכבידו על ישראל

וְאֵינֶנּוּ בַּמִּדְבָּר^י (במדבר י, י) עַל פְּסוּק (במדבר ו,
ב) 'כִּי יִפְּלֹא לְנֹדֶר נָדַר, יֵאֵל תֵּרָא
יָיִן כִּי יִתְאַדֶּם' (משלי כג, לא)^{כב}, הַקִּבְ"ה מְזַהֵר
אֶת הַגּוֹיִים שֶׁלֹּא יִכְבִּידוּ עַל קִשָּׁה עַל יִשְׂרָאֵל
הַדָּא הוּא דְּכֹתִיב 'אֵל תֵּרָא יָיִן כִּי יִתְאַדֶּם^{כג},
מֵהוּ 'כִּי יִתֵּן בְּכּוֹס עֵינָיו, בְּכִיס כְּתִיב, שֶׁהֵם
נוֹתְנִים עֵינֵיהֶם בְּכִיסָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל, אוֹמֵר לָהֶם

מקדישים על היין כדי להכניע הקליפה

וּבְכָל כְּנִיסַת יוֹם קֹדֶשׁ^{טז} נִמִּי מִקְדִּישִׁין עַל הַיָּין
דּוֹקָא (פסחים קו, א), כְּדִי לְהַכְנִיעַ הַקִּלְפָּה^{כד}.

טעם שמתבסמים בפורים

בפורים גובר החלק היהודי הקדוש דוגמת החלק הקדוש שבין

וּבִנְיָה יוֹבֵן מֵה שְׁאֻמְרוֹ וְל' בְּפֶרֶק קָמָא דְּמַגְלָה
(ז, ב), חֲתִיב אֵינִישׁ לְבָסוּמִי בַּפּוּרִיא עַד
דְּלֹא יָדַע בֵּין בְּרוּךְ וְכו' [מְרַדְּכִי לְאֶרֶוֹר הַמָּן].
דְּבָרוּךְ וְאֶרֶוֹר הֵם הֵם הַשְּׂנִי חֲלָקִים שִׁישׁ בֵּינָן,
חֲלָק קֹדֶשֶׁה וְחֲלָק טְמֵאָה, וּמַקְרִי (-היין) בַּר
יִשְׂרָאֵל דָּאִית לִיה דִּינָא בַּהֲדִיָּה גוֹי, וּבִאֲדָר רִיעַ

פרי שמשונו

טו. אף שמותר להבדיל על חמר מדינה (פסחים קח, א).
יח. על פי רש"י בפסוק: 'סגלה' - אוצר חביב, כמו (קהלת ב, ח) 'סגלת מלכים', כלי יקר ואבנים טובות
שהמלכים גונזים אותם, כך אתם תהיו לי סגולה משאר אומות.
יט. שבת ויום טוב. כ. שבוען קדוש של ליל שבת
הוא זמן מסוגל להכניעת הקליפה והמוזיקים (וזהו ח"א מח, א וראה להלן), ולכן שותים יין כדי להכניעם, וראה להלן לגבי פורים.
זה לשון הוזהר: כד אתקדש יומא במעלי שבתא סוכת שלום שריא ואתפריסת בעלמא, מאן סוכת שלום דא שבתא, וכל רוחין
ועלעולין ושדין וכל סטרא דמסאבא כלחו טמירין ועאלין בעינא דריחא דנוקבא דתהומא רבא, דהא כיון דאתער קדושתא על
עלמא רוח מסאבא לא אתער בהדיה, ודא עריק מקמיה דדא. ביאור: כשהתקדש היום בכניסת שבת סוכת שלום שורה ונפרסת
בעולם, מהיו סוכת שלום זו שבת, וכל הרוחות והסערות והשדים וכל צד הטומאה כולם נטמנים ונכנסים בעין הריחיים של נקב
התהום הגדול, שהיי כיון שמתעוררת קדושה על העולם רוח טומאה לא מתעוררת עמה, וזה בורח מפני זה. וזה לשון רבינו
(פנחס מאמר א): ובהכנס שבת כל המוזיקין נדחין לתהומא רבה, וכדאמרין (מדרש תהלים צב, א) 'ליום השבת' - ליום ששבתו
המוזיקין מן העולם. כא. ישראל שיש לו דין עם גוי, ישתדל שיהיה הדין בחדש אדר שברא טוב מזלו של הישראל.
כב. ככתוב (אסתר ט, יט): על כן היהודים הפְּרָחִים היִשְׁבִּים בְּעָרֵי הַפְּרוּת עָשִׂים אֶת יוֹם אֶרְבֶּעָה עָשָׂר לַחֹדֶשׁ אֲדָר שְׁמִינִי וּמִשְׁתַּה
וְיוֹם טוֹב וּמִשְׁלַח מֹנּוֹת אִישׁ לְרֵעֵהוּ. כב. בכל השנה אין להכנס בתחום הסטרא אחרא מפני שעלול להשיב ולקנס, אמנם
בפורים שרע מזלו, אדרבה ייכנס ובכך יחליש כח הטומאה. כד. לשון המדרש: מכאן קבעו חכמים ארבע כוסות של ליל
פסח, אמר רבי הונא בשם רבי בנייה כנגד ארבע גאולות שנאמרו במצרים, והוצאתי, והצלתי, וגאולתי, ולקחתי. כה. נביא
כאן כל הפסוקים בענין היין (משלי כג, ל-לה) ורבינו מדבר על פסוקים לא-לב, ובהערות הבאות מובא המדרש על הפסוקים
הנוספים: למי אוי למי אבוי למי מדינים למי שייח למי פצעים חנם למי חכללות עינים, למאחרים על היין לבאים לחקר ממסר,
אל תרא יין כי יתאדם כי יתן בכוס עינו יתהלך במישרים, אחריתו בנחש שוך וכפפני יפרש, עיניך יראו זרות ולבך ידבר
תהפכות, והיית בשכב בלב ים ובשכב בראש חבל, הכוין כל חליתי הלמוני בל ידעתי מתי אקץ אוסיף אבקשני עוד.
כו. חלק מלשון המדרש: לכך נאמר למי אוי למי אבוי וגו' (משלי כג, טט), למאחרים על היין (שם ל), אלו ישראל שנקראו יין
כמה דתימא (ישעיה כו, ב) 'ביום ההוא כרם חמר ענו לה', 'למאחרים' אלו אומות העולם המאחרים על היין לשתות ולקח כל
יגיעם, 'הבאים לחקור ממסר' (משלי שם) שהם חוקרים עלילות אחריהם באי זה ענף יטלו את אשר להם ויהרגו אותם ויעשו
עמהם רעה.

הַקֶּבֶה 'אֲחֵרִיתוֹ כִּנְחָשׁ יִשְׁדָּי' (שם לב), עכ"ל. וְהַמְדַּרְשׁ הַזֶּה תְּמוּנָה, דְּמָה עֲנִין אֲזַהֲרָה זֶה עַל הַיֵּין וְעַל הַכּוֹס. וְעוֹד, מֵהוּ הַנְּחָשׁ דְּכִתִּיב 'אֲחֵרִיתוֹ כִּנְחָשׁ'.

יֵשׁ לַנְּכָרִים לַלְמוֹד מֵהֵינן שְׁלָא לַהֲכַנֵּס לַחֲלֹק הַקֶּבֶה וּבִמָּה שֶׁכִּתְּבֵנוּ נִיחָא שְׁפִיר, לְפִי שְׂבִיין יֵשׁ שְׂנֵי שְׂתָפִים, יֵשׁ חֲלָק הַטּוֹב וְיֵשׁ חֲלָק הָרַע, וּמִי שֶׁמִּשְׁתַּכֵּר, שׁוֹתָה יוֹתֵר מִחֲלָקוֹ וּנְכַנֵּס בַּחֲלָק הָרַע. וְהוּא דּוֹמֵה מִמֶּשׁ לִישְׂרָאֵל, שְׂבִיין שְׁחָטָאוֹ וְהַקֶּבֶה מוֹסְרֵם בִּיד גּוֹיִים, הַגּוֹיִם אֵין לָהֶם רְשׁוּת עֲלֵיהֶם אֵלָא לְמַחְצָה יַעֲזֵן יֵשׁ גַּם חֲלָק הַקֶּבֶה בִּישְׂרָאֵל. וְהַנְּכָרִים יֵשׁ לָהֶם לְלַמֵּד מֵהֵינן, שְׁלָא לְפָנֵס בַּתְּחוּם שְׂאִינוּ שְׁלָהֶם, כִּי אִזּוֹ יִזְקוּ וְהַקֶּבֶה יַחֲרֶה אַפּוֹ בָּהֶם, וְלֶכֶן עַל פְּסוּק אֵל תֵּרָא יֵין סִמֵּךְ אֲזַהֲרָה זֶה לְאֻמוֹת.¹⁰

יֵשׁ לַנְּכָרִים לַלְמוֹד מֵהֵינן שְׁלָא לַהֲכַנֵּס לַחֲלֹק הַקֶּבֶה

וּבִמָּה שֶׁכִּתְּבֵנוּ נִיחָא שְׁפִיר, לְפִי שְׂבִיין יֵשׁ שְׂנֵי שְׂתָפִים, יֵשׁ חֲלָק הַטּוֹב וְיֵשׁ חֲלָק הָרַע, וּמִי שֶׁמִּשְׁתַּכֵּר, שׁוֹתָה יוֹתֵר מִחֲלָקוֹ וּנְכַנֵּס בַּחֲלָק הָרַע. וְהוּא דּוֹמֵה מִמֶּשׁ לִישְׂרָאֵל, שְׂבִיין שְׁחָטָאוֹ וְהַקֶּבֶה מוֹסְרֵם בִּיד גּוֹיִים, הַגּוֹיִם אֵין לָהֶם רְשׁוּת עֲלֵיהֶם אֵלָא לְמַחְצָה יַעֲזֵן יֵשׁ גַּם חֲלָק הַקֶּבֶה בִּישְׂרָאֵל. וְהַנְּכָרִים יֵשׁ לָהֶם לְלַמֵּד מֵהֵינן, שְׁלָא לְפָנֵס בַּתְּחוּם שְׂאִינוּ שְׁלָהֶם, כִּי אִזּוֹ יִזְקוּ וְהַקֶּבֶה יַחֲרֶה אַפּוֹ בָּהֶם, וְלֶכֶן עַל פְּסוּק אֵל תֵּרָא יֵין סִמֵּךְ אֲזַהֲרָה זֶה לְאֻמוֹת.¹⁰

הַמְצִירִים שְׁלָא לַלְמוֹד נַעֲשׂוּ מִדָּה כִּנְגַד מִדָּה בַּד' אֹפְנִים

וְהִנֵּה הַמְצִירִים עֲבָרוּ עַל זֶה וְשַׁעֲבָדוּ בָּהֶם יוֹתֵר מִדָּאִי וְגִזְרוּ עֲלֵיהֶם אַרְבַּע גְּזֵרוֹת קִשּׁוֹת,

פרי שמעון

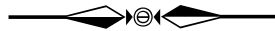
כו. שִׁינּוּקוֹ עַל יְדֵי הַנַּחֵשׁ, חֹה לִשּׁוֹן הַמְדַּרְשׁ: 'אֲחֵרִיתוֹ כִּנְחָשׁ יִשְׂרָאֵל' (משלי כג, לב) - אֹמֵר לָהֶם הַקֶּבֶה חֹה לִפִּי שֶׁהִלְכָה אַחֵר עֵינֶיהָ בַּעֲצַת הַנַּחֵשׁ כִּמְדָּה דְּתִימָא (בְּרַאשִׁית ג, ו) וְתִרָא הָאִשָּׁה כִּי טוֹב 'וְגו', מִהָּיָה סוֹפֵה נִתְקַלְלָה עַל יְדֵי הַנַּחֵשׁ שֶׁבַע קִלְלוֹת. כח. הַפְּסוּקִים מַלְמִדִּים אוֹתָנוּ, שֶׁכִּמוּ שִׁישׁ בֵּינן שְׁנֵי שׁוֹתָפִים, טוֹב, וְרַע, וּמִי שֶׁמִּשְׁתַּכֵּר, הִרִי הוּא נִכְנָס בַּחֲלָק הָרַע. וְיֵשׁ לַגּוֹיִם לַלְמוֹד מֵהֵינן, שְׁלָא לְשַׁעֲבַד אֶת יִשְׂרָאֵל יוֹתֵר מִמַּחְצָה. וְאִם שַׁעֲבָדוּ יוֹתֵר, אִזּוֹ נִיזְקוּ, כִּמוּ שֶׁנִּזְקוּ מִי שֶׁהִשְׁתַּכֵּר עַל יְדֵי שִׁשְׁתָּה יוֹתֵר מִהַשְׁעִיר. חה. סְמִיכוֹת הָאֲזַהֲרָה לַגּוֹיִם לֹכֵס. חה. הַפִּירוּשׁ 'אֲחֵרִיתוֹ כִּנְחָשׁ' דְּהֵינן הַסְטָרָא אַחֲרָא שֶׁנִּקְרָא 'נַחֲשׁ'. כט. וְה' נָתַן אֶת חֵן הָעַם בְּעֵינֵי מְצָרִים וְיִשְׁאָלוּם וְיִנְצְלוּ אֶת מְצָרִים. ל. עַל פִּי סִנְהֶדְרִין (צא, א): שׁוּב פַּעַם אַחַת בָּאוּ בְּנֵי מְצָרִים לְדוֹן עִם יִשְׂרָאֵל לְפָנֵי אֲלֶכְסַנְדְּרוֹס מוֹקְדִין, אִמְרוּ לוֹ הִרִי הוּא אֹמֵר (שְׁמוֹת יב, לו) 'יְהִי' נָתַן אֶת חֵן הָעַם בְּעֵינֵי מְצָרִים וְיִשְׁאָלוּם, תְּנוּ לָנוּ כֶּסֶף חֹהֵב שֶׁנִּשְׁלַתֵּם מִמֶּנּוּ. אִמְרָה גִּבְיָהָ בֵּן פְּסִיסָא לַחֲכָמִים תְּנוּ לִי רְשׁוֹת וְאֶלְךָ וְאֶדוֹן עֲמָהֶן לְפָנֵי אֲלֶכְסַנְדְּרוֹס, וְכו', אִמְרָה לָהֶן מֵהֵינן אֲתֵם מְבִיאִין רֵאִיָּה, אִמְרוּ לוֹ מִן הַתּוֹרָה אִמְרָה לָהֶן אֵף אֲנִי לֹא אֲבִיא לָכֶם רֵאִיָּה אֵלָא מִן הַתּוֹרָה שֶׁנִּאֲמַר (שם מ) 'וּמִשְׁבַּח בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר יִשְׁכּוּ בַּמְצָרִים שְׁלֹשִׁים שָׁנָה וָאַרְבַּע מֵאוֹת שָׁנָה; תְּנוּ לָנוּ שֶׁכֶר עֲבוֹדָה שֶׁל שְׁשִׁים יְרִבּוֹא, שֶׁשִּׁיעֲבַדְתֶּם בַּמְצָרִים שְׁלֹשִׁים שָׁנָה וָאַרְבַּע מֵאוֹת שָׁנָה. וְכו'. לא. כִּדְלָחֵל, וְאוֹלֵי צִרִיךְ לַגְרוֹס: הָעֲבָדוֹת. לב. עֶשֶׂר מִכּוֹת כּוֹלֵן מִדָּה כִּנְגַד מִדָּה, דֵּם לִמָּה הִבִּיא עֲלֵיו דֵּם, לְפִי שְׁלָא הִיוּ מִנִּיחִין בְּנוֹת יִשְׂרָאֵל לְטַבּוֹל מִטּוֹמָתָם וְכו'. צַפְרֵדְעִים לִמָּה הִבִּיא עֲלֵיהֶם, מִפְּנֵי שֶׁהִיוּ מִשְׁתַּעֲבָדִין בִּישְׂרָאֵל וְאוֹמְרִים לָהֶן הִבִּיאוּ לָנוּ שְׂקָצִים וְרַמְשִׁים וְכו'. כִּנֵּים לִמָּה, שֶׁשִּׁמּוּ אֶת יִשְׂרָאֵל מִכְּבָדִי חֲצוֹת וְשׁוֹקִים לְפִיכָךְ נִהְפַךְ עֲפָרִם לִכְנִים וְהִיוּ חוֹפְרִין אִמָּה עַל אִמָּה וְלֹא הִיָּה שֶׁם עֵפֶר וְכו'. עֲרוּב לִמָּה, שֶׁהִיוּ הַמְצָרִים אוֹמְרִים לִישְׂרָאֵל צֵאוּ הִבִּיאוּ לָנוּ דוֹבִים וְאִרְיוֹת כְּדִי לְהִיחַת מְצָרִין בָּהֶם, לְפִיכָךְ הִבִּיא הַקֶּבֶה עֲלֵיהֶן חִיּוֹת מַעֲרֻבְכוֹת וְכו'. דָּכָר לִמָּה, מִפְּנֵי שֶׁשִּׁמּוּ אֶת יִשְׂרָאֵל רֹעִי בָּקָר וְרֹעִי צֹאן וְרֹעִי גְמָלִים בְּחָרִים וּבְקַעֲוֹת וּבְמִדְּבָרוֹת כְּדִי שֶׁלֹא יִפְרוּ וִירִבוּ, אִמְרָה לָהֶם הַקֶּבֶה אֲנִי אֲבִיא לָכֶם רֹעִה יִפֶּה וְכו'. שְׁחִין, מִפְּנֵי שֶׁשִּׁמּוּ אֶת יִשְׂרָאֵל לְחוּם לָהֶם חֲמִין וְלִצְנָן לָהֶם צוֹנָן, לְפִיכָךְ לָקוּ בִּשְׁחִין שְׁלָא יִכְלוּ לִיגַע בְּגוֹפֵן וְכו'. בִּרְדִי, מִפְּנֵי שֶׁשִּׁמּוּ אֶת יִשְׂרָאֵל נֹטְעֵי גִנוֹת וּפְרִדְסִים וְאִילָנוֹת וְכוּמִים, לְפִיכָךְ הִבִּיא עֲלֵיהֶן בִּרְדִי וְשִׁבֵּר אִילָנוֹתֵיהֶן וְכו'. אֲרַבָּה לִמָּה, מִפְּנֵי שֶׁשִּׁמּוּ אֶת יִשְׂרָאֵל רוֹעֵי חֲסִין וְשַׁעֲרוֹרִים, לְפִיכָךְ הִבִּיא עֲלֵיהֶן אֲרַבָּה וְאִכְלוּ כָל מַה שֶׁרָעוּ לָהֶם יִשְׂרָאֵל. לג. הִבָּה נִתְחַכְּמָה לוֹ פֶּן יִרְבֶּה וְהִיָּה כִּי תִקְרָאנָה מִלְחָמָה וְנוֹסֵף גַּם הוּא עַל שְׂאֵינֵינוּ וְנִלְחֵם בָּנוּ וְעָלָה מִן הָאָרֶץ. וּבִרְשִׁי שְׁנֵי פִירוּשִׁים: נִתְחַכְּמָה לוֹ - לַעֲם. נִתְחַכְּמָה מִן הַלְעוֹשֶׁת לוֹ. וּרְבוּתֵיהֶן דִּרְשׁוּ, וְהַחֲכֵם לְמוֹשִׁיעֵן שֶׁל יִשְׂרָאֵל וְכו'. לד. וְיִאֲמַר בִּלְדָּחֵן אֶת הָעֲבָרִיּוֹת וְרֵאִיתֶן עַל הָאֲבָנִים אֵם בִּן הוּא וְהִמָּתֵן אֹתוֹ וְאֵם בַּת הוּא וְחִידָה. לה. אֵף שְׁלָא הוֹעִילָה מַעֲרֻבָּהּ בְּפוֹעַל. וְשִׁאֵר הָעֲבָרִיּוֹת שֶׁנִּמְנָנוּ כֵּאֵן, הֵם דְּבָרִים שֶׁנִּשְׁנוּ בְּפוֹעַל. לו. מִדָּה כִּנְגַד מִדָּה זֶה נִמְצָאֵת בַּמְדַּרְשׁ הַבִּינִי (בַּמְבַּרְכִּי י, ב): פֶּרַח הַכְּחוֹ הַקֶּבֶה עֶשֶׂר מִכּוֹת כִּנְגַד עֶשֶׂר דְּבָרִים שֶׁגִּזְרוּ עַל יִשְׂרָאֵל, וְלִכְסוּף טַבְעוֹ כִּנְגַד (שְׁמוֹת א, כב) 'כֹּל הֵבֶן הַיְלֹד' וְגו'.

שותים ארבע כוסות זכר לארבעה נקמות מאויבינו

וּכְדִי לַעֲשׂוֹת זִכָּר לִפְנֵי הָזֶה, תִּקְנֶנּוּ חֻקִּים בְּלִיל
פֶּסַח אַרְבַּע כּוֹסוֹת שֶׁל יַיִן, כְּדִי לִשְׁאֹל נִקְמָה
מֵאוֹיְבֵינוּ שֶׁמִּשְׁעַבְדִּין אוֹתָנוּ יוֹתֵר מִדָּאִי, וְהָיוּ שְׁאֵנוּ
אוֹמְרִים (בהגדה של פסח) "שִׁפְךָ חֲמַתְךָ" (ירמיה' סה).

טעם נוסף להראות שאנו תמיד עם הקב"ה

וְעוֹד^{לח}, כְּדִי לְהוֹדוֹת לַהֶקֶב^{הט} שְׂאֵף כְּשֶׁאֵנוּ
חוֹטְאִים^מ, יֵשׁ לוֹ חֵלֶק עִמָּנוּ^{מא} וְאֵל
יַעֲזֹבֵנוּ וְאֵל יִטְשֵׁנוּ^{מב}.

ביאור הפסוקים במשלי

טעם שהישן בסעודת היום ואינו ת"ח נחשד בגניבה

וּבְדֶרֶךְ זֶה יוֹבִנּוּ פְסוּקֵי מִשְׁלֵי (משלי ד, טז-ט') 'כִּי
 לֹא יִשְׁנוּ' וְכוּ' עַד 'לֹא יָדְעוּ בְמָה
 יַפְשְׁלוּ' ^{מג}. וּבִלֵּא הָאֲרִיכוֹת בְּדִקְדוּקִים
 הַמְצֻטְרָכִים, אֲמָרִינָן בְּמִצְעָא פֶּרֶק ז' (ב"מ פג, ב)
 רַבִּי אֱלֶעָזָר בְּרַבִּי שְׁמַעוֹן אֲשַׁכַּח לְהֵוָּא
 פְּרָהֲגוּנָא דְקָא תְּפִיס גַּנְבִּי וְכוּ' ^{מג}, אָמַר לִיה תָּא
 אֲגַמְרָךְ הִכִּי תַעֲבִיד, עוֹל בְּאַרְבַּע שְׁעֵי

פרי שמשון

לז. שפך חמתך על הגוים אשר לא ידעוך ועל משפחות אשר בשמך לא קראו כי אכלו את יעקב ואכלהו ויכלהו ואת נדחו והשמו.
 [ואולי לפי רבינו יבואר הכפילות, כי אכלו - ואכלהו: דהיינו שאלו את ישראל יותר מדאין]. לח. טעם לשתית ארבע
 כוסות. לט. והואתא נאמר על היין, כי אין אומרים שידה איל על היין (ערכין א.). מ. אין טעם בצד הטומאה
 לגמרי, ואין הקדיש מטיה השותפות של חלק הקדושה. מא. כמו היין שיש לו שני חלקים, כך גם להקדיש יש חלק בין
 מב. ככתוב (מלכים א', ח, נו) יהי זה אלקינו עמנו כאשר יהיה עם אבותינו אל יעזבנו ואל יטשנו. ולזה מרמז מה ששותים יין ויתר
 מהרילות שאף שבנסים בחלק הטומאה, ומכל מקום הקדיש עמנו. מג. כי לא ישנו אם לא ירנו ונגזלה שנתם אם לא
 יכשילו, כי לחמו לחם ויין חמסים ישתו, וארץ צדיקים כארץ גנה הולך ואור עד נכון היום, דרך רשעים כאפלה אם לא ידעו
 במה יכשלו. מו. הרשע הגמרא: אמר ליה היכי יכלת להו (להבין תחבולותיו), לאו בחיות ממלך (וכי לא בחיות נמשל,
 שמתבארות ביום מבטיריהם) דכתיב (תהלים קד, כ) 'בו תרמש כל חיתו יער'. איבא דאמרי מהאי קרא קאמר ליה: (שם י, ט)
 'יארב במסתר כאריה בסוכו', דלמא שקלת צדיקי ושבתך רשעי, אמר ליה ומאי אעביד הרמנא דמלכא הוא (מ-צות המלך היא).
 מה. רבי אלעזר ברבי שמעון פוגש את ממונה המלך על תפיסת הדבנים, שאנו אותו כיצד אתה יודע להבחין את תחבולותיהם של
 הגנבים, שמה הינן לוקח את הצדיקים במקום הרשעים, אמר ליה רבי הוואה. והסביר לו רבי אלעזר, שעליו להכנס
 בשעה הרביעית ביום לקומתו שסועדים בהם, ואם יראה אדם שאוחז כוס יין בידו והוא מתנמנם, עליו לבדוק, אם הוא תלמיד
 חכם מסתבר שהשכים קום ללימודו ולכן הוא עייף, ואם אינו תלמיד חכם מסתבר שקם בלילה לגנוב ועליך לתפסו.
 מז. המשך הפסוק לומר, שאם תראה אדם אווח כוס בשעה רביעית ומתנמנם, אז תדע להבחין אם הוא צדיק או רשע
 כדלהלן. מח. זה לשון הגמרא יקא נקיש כסא בדידה, שכוס היין גרם להם, כמבואר להלן. מה. שהם שותים יין בכסף
 שהם חסוס וגבוי. מט. ומכאן שבאותה שעה יש חילוק בין היושנים. נ. ומרומם בפקוס שהצדיק השכים קום קודם
 אור היום, כמבואר בגמרא. נא. שדרך העולם לישון בלילה. נב. נתחדש כאן, שהיין שהם שותים לתאוותם הוא
 גורם המיתה, ככל שהם נכנסו בחלק הטומאה הארית המיתה נכנס בשמך. נוח. מרומם גם בפקוסים הקדומים: אל תרא יין כי
 יתאדם כי יתן כסף עינו יתהלך במישורים, אחריתו נקנש וישך ופצעני יפרש. שהגבגב לא יראה יין, דהיינו שירצה לגנוב כי יתן
 כנס עינו. שהוא גונב הכסף בעבור הכוס, כי 'אחריתו נכחש ישר' שחכום בעצמו הוא גורם לו להתפשט ולהיהרג.

סיכום החידוש:

ובליל הסדר שותים ארבע כוסות, משום שהיה לגויים ללמוד מהיין שלא להכנס בתחום שאינו שלהם. שאף שמסרו ישראל ביד הגויים, מכל מקום אין עליהם רשות אלא למחצה.

ולכן על פסוק 'אל תרא יין' סמך את האזהרה לאומות שלא להכביד עולם על ישראל יותר מדאי. והיות והמצריים שיעבדו בישראל יותר מדאי, שגזרו עליהם ארבע גזירות קשות, לכן גאל אותנו הקב"ה בארבע לשונות של גאולה, ועשה בהם ארבע שפטים וכנגדם הארבע לשונות, כמבואר בפנים. כנגד השעבוד הקשה, רצה שיתנו להם שכר. כנגד שאר העבדות שהיו משתמשים בישראל, הביא עליהם המכות מידה כנגד מידה. כנגד מה שייעצו למעט את ישראל, או כנגד מה שרצו להמית מושיען של ישראל והחשיב להם המחשבה כמעשה, הביא הקב"ה על המצריים מכת בכורות. וכנגד גזירת השלכת הבנים ליאור, השליך אותם 'סוס ורכבו רמה בים'.

טעם נוסף לשתיית היין בארבע כוסות, להודות לה' שאף כשאנו חוטאים מכל מקום לא יעזוב אותנו, כי יש לו חלק עמנו, כמו היין שיש בו שני חלקים וכו"ל.

*

מסופר בגמרא שרבי אלעזר אמר לממונה על הגנבים, כיצד יוכל לדעת מי הוא הגנב, על ידי שרואים מי נכנס למסעדה לאכול ונרדם בסעודתו ביום כששותה יין, ואם אינו תלמיד חכם, מוכח שעסק בלילה בגניבה.

ולשון הגמרא 'כי מנקט כסא' דהיינו שתופס כוס היין. והיינו כנ"ל שהיות ועסק בשתיית יין להכנס בחלק הטומאה, אף חלק הטומאה נכנסה בו וגרמה לו מיתה.

כדי להבין חשיבות השכר הגדול שיש למבדיל על היין, יוקדם דברי המדרש, ששרן של שדים הזהיר את נח שלא יכנס בחלקו. וביאורו, שליון יש שותפות בחלק הטומאה ובחלק הקדושה, ואין לאחד להכנס בחלק השני. ולכן אמרו חז"ל זכה משמחו, דהיינו שמי שזוכה לשתות יין בקדושה הרי הוא משמחו שיהיה לו חלק הקדושה, אך לא זכה משממו שיכנס בו חלק הטומאה.

ולכן אמרו לא נברא יין אלא לנחם אבלים שהיות והטומאה היא גומרת מיתה והיא נכנסה בחלק האדם שמיתה אותו, לכן יכנסו בחלקה לשתות יין. וכן אמרו שלא נברא יין אלא לשלם שכר טוב לרשעים שהיות שהרשע נכנס בחלק הטומאה, אז היין ישיב לו כגמולו שעל ידי שישתה ממנו יגרע בחלקו מהעולם הבא.

והיות ויש ביין שני חלקים וצריך להבדיל שלא להכנס בחלק הטומאה, לכן אמרו כל מי שמבדיל על היין בדוקא, במוצאי שבתות ואומר 'המבדיל בין קדש לחל' שמודה בפירוש שאינו רוצה להכנס בחלק הטומאה אלא בחלק הקדושה, לכן הקב"ה קוראו קדוש, ועושה אותו סגולה דהיינו דבר חביב.

והטעם שבשבת ויום טוב מקדשים על היין, כדי להכניע הקליפה.

*

וכן בפורים שאמרו חז"ל שצריך להתבשם ביין עד דלא ידע בין ברוך מרדכי לאורו המן. שברוך מרמו על חלק הקדושה שביין, וארור מרמו על חלק הטומאה שביין, ובחודש אדר וכל שכן בפורים שטוב וגובר מזלו של היהודי, אזי הוא יכול להכנס בחלק הטומאה ואדרבה להכניעה.

*

כָּאוֹר נִגְהַה שֶׁהַשָּׁכִים קוֹם כְּדִי לִלְמוֹד הוֹלֵךְ
וְאוֹר עַד נִכּוֹן הַיּוֹם וְאִינוּ נַחֲשָׁד בַּגְּנִיבָה. אִמְנֵם
הָרָף רָשָׁעִים שִׁישְׁנִים בְּיוֹם, וְאַצֵּל הַיּוֹם הוּא
כָּאֶפְלָה - כִּלְיָה אֶצֶל רוֹב בְּנֵי אָדָם, לֹא יָדְעוּ
הַגְּנִבִים בְּמָה יִפְשְׁלוּ שֶׁתִּפְסוּ אוֹתָם מִשּׁוּם
שֶׁהִרְבוּ בַשְּׁתִּיּוּת יֵין חֲמִסִּים. וּמִידָה כִּנְגַד מִידָה
יַעֲנִשׁוּ עַל גְּנִיבָתָם, שֶׁהִטּוּמָה שְׁבִיִּין יִגְנוּב
חִיֵּיהֶם מִן הָעוֹלָם.

וְכִךְ יִידְרָשׁוּ הַפְּסוּקִים: כִּי לֹא יִשְׁנֹו
הַגְּנִבִים אִם לֹא יִרְעוּ בִּלְיָלָה שְׁעִסוּקִים בַּגְּנִיבָה
וְנִגְזְלָה שְׁנֵתָם אִם לֹא יִכְשִׁילוּ. וְאִם אֵתָה רוּאָה
אָדָם שִׁישֵׁן בִּשְׁעָה רְבִיעִית בַּעַת שְׁתִּית הַכּוֹס
יֵין, אִם אִינוּ תִלְמִיד חֹכֵם, הוּא נִרְדֵּם כִּי כֹאשֶׁר
בַּעַת הַסְּעוּדָה לְחַמּוֹ לֶחֶם רָשָׁע וְאוּחוּזִים הַכּוֹס
בִּידֵיהֶם וַיֵּין חֲמִסִּים יִשְׁתּוּ שְׁבַעֲבוֹר יֵין זֶה גְּנֹב,
וְאִם הֵם תִּלְמִידֵי חֲכָמִים, אִזּוּ וְאַרְחַ צְדִיקִים

תנא דבי אליהו (זוטא, כד)

וְכָל הַנָּשָׂא מְנַכְלֵתָם יִכְבֵּס בְּגָדָיו וְשִׁמָּא עַד הָעָרֵב (יא, כה)

תולעה, ואין מעולה אדם מבהמה כלום, ולא
עוד אלא כל הנוגע בנבלת בהמה אינו טמא
אלא טומאת ערב, אבל הנוגע בנבלת אדם
טמא טומאת שבעה, דבר אחר בהמה שמתה
אינה מטמאה אוהל אבל אדם מטמא אוהל,
דבר אחר הנוגע בנבלת בהמה הוא טמא ואין
מטמא אחרים אבל נבלת נוגע בנבלת אדם
הוא טמא ומטמא אחרים, 'כי לכלב חי הוא
טוב מן הארי המת' (שם ט, ד).

אמר להם ר' אליעזר לתלמידיו, בני אל
תבטחו בעושר ולא בגבורה, שנאמר 'כה אמר
ה' אל יתהלל חכם בחכמתו ואל יתהלל
הגבור בגבורתו [אל יתהלל עשיר בעשרו]
וגו' (ירמיה ט, כב), זהו שנאמר ברוח הקודש על
ידי שלמה בן דוד 'כי מקרה בני האדם ומקרה
הבהמה ומקרה אחד להם' (קהלת ג, ט), כנגד מי
אמר [שלמה] מקרא זה, לא אמרו אלא כנגד
בשר ודם, שבשר ודם תחלתו רימה וסופו

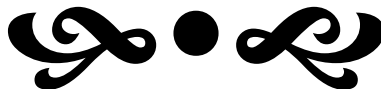

אור החיים הקדוש - רבי חיים בן רבי משה זיע"א

וַיָּבֹא מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן אֶל אֱהֱל מוֹעֵד וַיֵּצְאוּ וַיִּבְרְכוּ אֶת הָעָם וַיֵּרָא כְבוֹד ה' אֶל כָּל הָעָם (ט, כג)

טובים השנים לצד הסכמת ב' מדרגות
הרמוזים בב' בחינות האחים כהונה ולויה
שהם חסד וגבורה:

(כג) ויצאו ויברכו וגו'. אולי כי כן נצטוו
בנבואה. או ברכה זו במקום תפלה היתה כדי
שתשרה שכינה. והגם שכבר בירכם אהרן,

לימוד יומי מהספר הקדוש יסוד ושורש העבודה

מהאי גברא רבה ויקירא, מחצב סנפירא וכו', כמוהר"ר אלכסנדר זיסקינד בכמהור"ר משה.

פרשת שמייני

ערב שבת

להבורא יתברך שמו ויתעלה שברא אותו בחלקו הקדוש, וזיכה אותו להודות ולזמר לשמו הגדול, ומגודל החדוה על זה יקבל על עצמו מסירת נפש, להראות גודל תשוקתו אליו יתברך שמו ויתעלה. כי שמחתני ה' בפעלך וגו', ראיתי בזה פירוש נפלא ואמתי, בפעליך הם מצות הקדושים, במעשה ידיך ארנן קאי על כלל התורה שהיא מעשה ידי של הקב"ה, לכן בפסוק זה יכניס האדם שמחה עצומה בלבו על זה.

מה גדלו מעשיך ה' מאוד עמקו מחשבותיך, מבואר בזוהר הקדוש שקאי על התורה. וזה לשונו בזוהר חדש במדרש הנעלם, ואם תאמר שאין סתרים בתורה, תדע לך כי על כל דבר ודבר יש תילי תילים של סודות והלכות ופירושים כו', רבי לוי אמר כתיב מה גדלו מעשיך ה' מאוד עמקו מחשבותיך, מה גדלו מעשיך ה' זה מעשה בראשית שהם מעשיו של הקב"ה, מאוד עמקו מחשבותיך אלו סתרי תורה, עכ"ל בקצור.

לכן בפסוק זה ישמח האדם גם כן שמחה עצומה עד מאוד על תורתיו הקדושה והנפלאה, ויחשוב במחשבתו בשמחה עצומה כמה פעמים גבורות ה' גבורות ה' בזה, איך נרמז ונסתר בכל קוץ וקוץ של תורתנו הקדושה ובכל אות ואות ובנקודות ובטעמים תילי תילים סודות נוראים, שאף המלאכים הקדושים אינם יכולים להשיג אף אות אחת מתורתנו הקדושה על בוריה, כמבואר בזוהר הקדוש הלא זה בא לפנינו למעלה העתקת לשונו הקדוש בשער הלמוד, ועיין שם.

ומגודל התשוקה יתפלל במחשבתו שיוורנו הכורא יתברך שמו נפלאות מתורתו הקדושה, כדי שישגי מתורתו הקדושה גודל אלהותו יתברך שמו ויתעלה, כי אורייתא וקודשא ב"ה חד הוא כנזכר בזוהר הקדוש כמה פעמים, ודי בזה. שתולים בבית ה' בחצרות אלהינו יפריחו, שקאי על נשמת הצדיקים לאחר פטירתם שיתנו מזיו השכינה הקדושה, יתפלל במחשבתו שיזכה גם הוא אחר פטירתו לחזות בנועם ה' ולהנות מזיו השכינה הקדושה ולהשיגה. להגיד כי ישר ה' צורי ולא עולתה בו, יחשוב, אני מאמין באמונה שלימה ואמיתית שבוראנו יתברך שמו ויתעלה הוא ישר, ולא נמצא עולה בכל מעשיו ומשפטיו כי צדיק ה' בכל דרכיו וחסידי בכל מעשיו.

מזמור ה' מלך גאות וגו' יאמר בשמחה מאוד, ובפסוק עדותיך נאמנו מאד יכוין פירוש רש"י, ויחשוב אני מאמין באמונה שלמה ואמתית לכל דברי הנביאים, אף אם יתמהמה אני אחכה לו שבודאי יתיקיימו נבואתם, וישמח ויגיל מאד על זה שמחה עצומה.

יום פנה מחצות היום ולהלן בערב שבת קודש, יזהר האדם מאוד לקצץ הצפרנים, ויאמר בפה מלא לכבוד שבת קודש. ובזוהר הקדוש פרשת ויקהל (רח, ב) זה לשונו, לא לבעי ליה לבר נש לרבהא אינון טופרין דזוהמא, דהא כמה דאסגיאו הכי נמי אסגי עליה קסטורא וידאג בכל יומא, ובעי לספרא לון ולא ירמי לון דלא יעבר קלנא בההוא אתר דיכיל ההוא בר נש לאתזקא, וכלא כגוונא עלאה [לא ראוי לאדם לגדל את הצפרנים המזוהמות, שהרי כמה שגדלו כך גם מרבה עליו דינים וידאג בכל יום, וצריך לגלחם ולא ישליכם שלא יעשה קלון באותו מקום כי יכול אותו אדם להיזקק, והכל כדמות עליונה], עד כאן לשונו.

וזה לשונו פרשת אחרי (עט, א), תאנא ברזי דמסאבותא זוהמא דטופרין יתער זוהמא אחרא, ובגיני כך בעיין גניזא, ומאן דאעבר לון לגמרי כאלו אתער חסד בעלמא כו', ויעבר ההוא זוהמא וטופרהא דרשים ביה, דתניא מאן דדריך ברגלים או במסאניה עלייהו יכול לאתזקא, ומה כו' [שנינו בסודות הטומאה, זוהמת הצפרנים מעוררת זוהמא אחרא, ומפני כך צריכות גניזה, ומי שמעבירים לגמרי כאילו עורר חסד בעולם כו', ויעביר אותה זוהמא וצפורניה שרשומות בה, ששיניו מי שדורך ברגלים או במגעלי עליהם יכול להיזקק, ומה כו'], עד כאן לשונו.

ואיתא נמי במדרש, מעשה בחסיד אחד שנפטר ונראה לתלמידו בחלום, וראה התלמיד שהיה לו כתם במצחו, ושאל לו מפני מה היה לך כך, והשיב לו מפני שלא הייתי נזהר לקצץ את הצפרנים בכל ערב שבת קודש, עד כאן. לכן יזהר האדם בזה מאוד. ונמצא כתוב בספרים, אם ערב שבת קודש הוא ראש חודש לא יגלח שער הראש ולא יקצץ הצפרנים מפני הסכנה, וכל שכן ביום ראש חודש שחל להיות בשאר ימות החול. והובא בספרים שיזהר האדם שלא יגלח צפורני ידיו ורגליו ביום אחד, כי הוא מאוד קשה לשכחה, וגם סכנה. וכתבו המקובלים, שיזהר האדם כשקוצץ צפרניו שלא יפלו על בגדיו, וכל שכן שלא יקוץ על בגדיו ולקולטן משם, כי גורם רעה לעצמו חס ושלום. ואשה ביום טהרתה אם תעשה כן תגרום להפיל ולדותיה רחמנא לצלן.

*

קבלת שבת

מזמור שיר ליום השבת. זה המזמור ראוי לומר בשמחה עצומה עד מאוד, כי הוא גם כן מתקוני התפלה עתה בעולמות העליונים הקדושים. ובפסוק טוב להודות לה' ולזמר לשמך עליון, ראוי שיתן הודאה עצומה במחשבתו

מתוך ספרי הגה"צ רבי יצחק הכהן
ב"ר אשר אנטשיל זי"ע - הצדיק הרב הוברמן מרעננה

עורך: הרב עוזיאל אדרי
רב המרכז הרפואי סורוקה

חדש! ניתן לשמוע וורטים וסיפורים מהבן לאשרי ברכה משולשת זי"ע
בקול הישועות 554-454-0733 שלווחה 7

משה ואהרן, נדב ואביהוא, ואליהו הנביא

מתנה כזו עבודת מתנה כזו פירוש מתנה כזו ענין אתערותא דלעילא מבחינת שאין אתערותא דלתתא מנעת שם, אלא שבאה ממילא בתורה מתנה אחר היותו בבחינת מדבר כזו.

וכן בספר התניא בשער היחוד והאמונה (בהקדמה). יש אהבת ה' שהיא כלות הנפש בטבעה אל בוראה, כאשר התגבר נפש השכלית על החומר ותשפילו ותכניעוהו תחתיה, אזי תתלהב ותתלהט בשלהבת העולה מאליה, ותגל ותשמח בה' עושה, ותתענג על ה' תענוג נפלא. והזוהים למעלת אהבה רבה זו הם הנקראים צדיקים, כדכתיב 'שמוח צדיקים בה' (תהילים צז, יב). אך לא כל אדם זוכה לזה, כי לזה צריך זיווך החומר במאד מאד וגם הורה ומעשים טובים הרבה, לזכות לנשמה עליונה שלמעלה ממדרגת רוח ונפש. ואינה מושגת לאדם דרגה גבוהה זו של אהבת ה' הנקראת 'אהבה בתענוגים', שהיא הרגשת תענוג אלוקי נפלא, מעין עולם הבא. ועבודה זו קרויה 'עבודת מתנה', שכן אי אפשר לו לאדם להגיע לאהבה זו באמצעות השתדלות ויגיעה, אלא היא ניתנת כמתנה מן השמים, שבשיל שעשה כל צרכיו להתרחק מהרע ולשונא בתכלית השנאה.

וכן בספר התניא (פ"ד). מה שאין כל בדבר המסור ללב דהיינו שיהא הרע מאוס ממש כלב ולשנאי שנהא אז אפילו שלא בתכלית שנהא הנה זה אי אפשר שיהיה באמת לאמיתו אלא על ידי גודל ותוקף האהבה לה' בבחינת 'אהבה בתענוגים' לה' תענוג על ה' מעין עולם הבא. ועל זה אמרו ר"ל 'עולמן תראה בחי'י', והאין כל אדם זוכה לזה כי זהו כעין קיבול שר וכדכתיב 'עבודת מתנה אתן את כוהנתכם' וגו'.

והוא הסביר בדעת המאן דאמר שסבירא ליה שלא טוב עשה משה כשהסירה את פניו, כי אז גלגל אליו הקב"ה במצמד 'מראה הסנה' והראה לו למשה רבינו צ"ה גילויים אלוקיים שבשיל ישראל, וממילא היה אז רשאי להסתכל בשכינה לבחינת גודל חיבה יתירה שאז נודעת להם לישראל.

אבל משה רבינו היה העניו הגדול היה תמיד עומד בעבודת ה' 'ביראה', עבודת תורתנו הקדושה 'כי ירא' ולא היה פונה לעסקיו, כמו שפירש רש"י 'זיר משה מן החר אל העם' (שמות יט, יד). והוא מבטיל את (כאן) מלמד שלא היה משה פונה לעסקיו ולא היה הולך לביתו כלל אחר כל העם. היינו אפילו כשנתיין לו גילוי אלוקי והארה בזכות בני ישראל, גם כן הסתיר פניו ולא רצה עיקר בעבודת האהבה ובהשגות האלוקיות, אלא בעבודת היראה וקבלת עול.

וכמו שמבאר הרבי בליקוטי שיחות (ח"ג עמ' 275). עבודת השם היא אתה מן הציונים הכלליים שכלית, שנאמר 'ועבדתם את ה' אלקיכם' (שמות כז, כה). והיא מצווה וכוונתה לכל מצוות התורה, שענינה הוא שתאדם יעבוד את הקב"ה בקבלת עול כעבד שעובד את אדונו. כל המצוות גם אלו שהשכל מחייבים, כגון לקיים מתוך קבלת עול כמו חוקים. את אמת האדם צריך להבין את התורה בשכל, אבל דבר זה עצמו צריך לעשות בקבלת עול, לא בגלל התענוג שלו, אלא בגלל שהקב"ה ציווה עליו ללמוד באופן של השגה. מכל מקום אתה למד משה שאף על פי כן שהשגות אלוקיות ועבודת האהבה היא גבוהה והשגתה דלילה, אלא בכל זאת יש דרך ארץ שלא להבטיח הלימות מזה השכינה הקדושה לאמר בלי אהבה וציוויו, ועל עיקר עבודת ה' היא עבודת היראה וקבלת עול, והוא שסבירא ליה לאי מאן דאמר הב' שאצל משה רבינו כ"ה בשכר כי ירא מהב"ש וזה ליתמונה ה' ביט'.

וכן מצינו אצל אהרן הכהן צ"ה. שכל ימינו היה עומד בעבודת ה' של 'עבודת היראה' כמשה רבינו, כמו דכתיב בחסא העגל 'זירא אהרן ויבן מזבח' (שמות לב, כה). ודרשו ר"ל הובא בריש"י (שם). ראה אהרן את חור חותו שהיה מביאים והורגו ונתגייס, והוא 'ויבן' מלשון 'בינה' 'מזבח לפני' שובין 'מזבח' מזה שראה את חור שחוט 'לפניו', שאם לא ישמע אליהם לעשות את העגל הם ירגו גם אותו.

כאמור ז"ל במדרש רבה (ויקרא י, י). רבי ברכיה בשם רבי אבא בר כהנא פתר קריא באהרן בשעה שעשו ישראל אותו מעשה, בתחילה הלכו אצל חור

'ויקחו בני אהרן נדב ואביהוא שמתו ויתנו בן אש וישמו עליה קטורת ויקריבו לפני ה' אש זרה אשר לא יזית אותם, ותצא אש מלפני ה' ותאכל אותם וימותו לפני ה', ויאמר משה אל אהרן הוא אשר דבר ה' לאמר בקרובי אקדש ועל פני כל העם אכבד וידום אהרן' (י, א-ג). ענין 'נדב ואביהוא' להבין קצת יש לומר הנה ר"ל אמרו בתורת כהנים' הובא בריש"י (כאן). אמר לו משה לאהרן, אהרן אחי, יודע הייתי שיתקדש המשכן במידועי ובקורבני של מקום והייתי סבור אז כי או כן, עכשיו רואה אני שנדב ואביהוא גדולים ממני וממך. ותמהו המפרשים לכאורה משה סותר את עצמו, משה אמר לאהרן שיתקדש המשכן 'באחד' אז כי או כן, והנה נדב ואביהוא נשרפו 'שניהם' גם 'נדב' וגם 'אביהוא' ולא היה די באחד מהם, נמצא ש'נדב ואביהוא' קטנים מ'משה ואהרן', כי אצל משה ואהרן היה די באחד ואילו אצל נדב ואביהוא היה צריך שיתקדש המשכן בשניהם, ואין ניחם משה את אהרן באומר לו שנדב ואביהוא גדולים ממני וממך.

ויש לומר בהקדם, שהנה צריך להבין בכל החסאים שמנו ר"ל על נדב ואביהוא, לא נמצא אפילו אחד מאותן דברים שכבר היה עליו אזהרת מיתה מקודם. לא גודל בדינו אמרו ר"ל במסכת סנהדרין (נו, ב). אין עונשין אלא אם כן מזוהיין.

הנה בחסא, א. בהציצים בשכינה הקדושה במעמד הר סיני, כדברי רש"י (סוף פרשת משפטים), 'זירא את אלקי ישראל' (שמות כד, י). נסתכלו והציצו ונתחייבו מיתה, אלא שלא רצה הקב"ה לערעב שמחת התורה, והמתין לנדב ואביהוא עד יום תוכות המשכן, וצריך להבין אנה כתיב בתורה אזהרת מיתה על זה, ולמה נתחייב נדב ואביהוא מיתה על ההסתכלות בשכינה ללא אזהרה.

והגם דכתיב 'כי לא יראנו האדם וחי' (שמות כז, כ). ולכאורה משמע מפסוק זה אזהרת מיתה, אך יש לומר שלא באמרה כאן אזהרה, אלא רק עצה טובה קא משמע לן השמיני לנו הכתוב, שכולין לבוא מהסתכלות בשכינה ליד מיתה, ובא הכתוב לומר שצריך שישמרו את עצמם מזה, אבל אינה אזהרה של איסור, ומי שאצלו להתענג מזיו השכינה תכב לו יותר מתחיים, איפה כתיב שהוא עושה כזה איסור בהציצו בשכינה.

בחסא שתיי יין, הובא בריש"י (כאן). הלא אזהרה על זה פרשת שתיי יין באמרה לאחרי מיתתם, וכן כל החסאים שמנו ר"ל על נדב ואביהוא הם באמרו לאחר מיתתם, ורק לאחר מכן באה האזהרה עליהם.

אך יש לומר שנדב ואביהוא נענשו מטעם אומרים ז"ל במסכת סנהדרין (ח, כ). תמיד תלמיד חכם אינו צריך התראה. ומאחר שנדב ואביהוא היו בדרגת תלמידי חכמים וחכמי, וכל שכן שהיו בעלי מדרגות גבוהות כל כן, הנה לרוב מעלתם היו צריכים להבין זאת בעצמם, כמו שנאמר אצל משה רבינו צ"ה במראה הסנה שלא הצ"ח בשכינה, דכתיב 'זוטר משה פניו כי ירא מהב"ש אלא ה' (שמות לג, יח). שובין מדרתו שצריך אדם להסתכל בשכינה.

והגם דיש מאן דאמר במדרש שיק שם טוב עשה משה כשהסתיר פניו, שאמר הקב"ה למשה אחר כך שיק ש'הראני נא כבודך' (שמות לג, יח). שרציתי לא רצית עכשיו כשהארה רוצה אני איני רוצה.

ואם כן למה נענשו נדב ואביהוא על אשר הסתכלו בשכינה, והרי אדרבא הם נבגו כשורה בהציצים בשכינה ושלא הסתירו פניהם, כמשה רבינו במראה הסנה.

ויש לומר על פי מה שכתב הרב ב"ע האדמו"ר הוקן בעל התניא זי"ע"א שיש שתי דרגות בעבודת ה', הדרגה הראשונה היא 'יראה ה', וכשהתעלה האדם בעבודתו 'יוצג ביראה' ומשלים את נפשו, וזכה למתנה מן השמים לדרגה השנייה של 'אהבת ה', והדרגה הגבוהה הזאת של 'עבודת מאהבה' ודביקות בצ"ה 'תכיר לחיות בנפשו ה', אינו מושג שאין בכוחו של האדם להשיגו בכוחות עצמו, אלא אם כן מן שמיא יהיה ליה מתנה מן השמים גילויים אלוקיים, ועל זה נאמר 'ומתנה אתן כוהנתכם' (במדבר יח, ט).

כמו שכתב בספר ליקוטי תורה (במדבר ה, א). ואפשר לומר שזוה ענין וממדרב

הבטיח בהקדמת ספריו: כל הלומד יוגיד בשמי דברי תורה, אני מתפלל עליו תפילה קבועה בכל יום ואמליץ טובה עליו לישועות מכל צרה, לשפע בכל טוב של קדושה והצלחה ברוחניות ובגשמויות בעוה"ז ובעוה"ב, ושיתעורר ליבו ברוח טהרה ויראת שמים לעבודת ה' באמת ובלבב שלם.

ברכה משולשת

מתוך ספרי הגה"צ רבי יצחק הכהן
ב"ר אשר אנטישיל זי"ע - הצדיק הרב הוברמן מרעננה

אלא שעבודת ה' של נדב ואביהוא הייתה יותר גבוהה משל משה ואהרן כנ"ל אך באמת לאמיתא "משה ואהרן" יותר גדולים, כי רצון ה' והכוונה העליונה בביראת העולם שהיה "רצוא" עם "שוב", לדעת לכלוא את ההתלהבות, ובעיקר להתעלות ולעבוד את ה' "ביראת ה'", לעשות לה' יתברך דירה בתחתונים, היינו, להמשיך אלוקות כאן למטה בעולם הזה דוקא, ועל ידי לימוד התורה וקיום המצוות להוריד ולהמשיך את הקדושה גם בעניינים הגשמיים.

ועל פי זה יש לבאר גם כן ביאור נחמד באגדה הנפלאה במסכת מנחות (נב, א.) ובשינוי קצת במדרש רבה בפרשת אחרי מות (ויקרא, ט.) וכבר היה משה ואהרן מהלכין בדרך, ונדב ואביהוא מהלכין אחריהן וכל ישראל אחריהן, אמר לו נדב ואביהוא אימתי ימותו שני זקנים הללו ואני ואתה נהניג את הדור, אמר להן הקב"ה הנביא מי קורב מ'.

והדברים כפשוטם אינם מובנים אך ב' צדיקים גמורים כמוהם נדב ואביהוא ירצו ונבוא אביהם אהרן הכהן ע"ה וכן דודם שהיה רבם האהוב משה רבינו ע"ה. אך ידוע מה שכתב חזונו הקדוש (ח"ג קלה, ב.) מאן דנחית מדרגתי קריי ביה מיתה. [מי שיורד ממדרגתו נחשב למיתה]. והוא כוונת נדב ואביהוא שרצו שכולם ינהיגו ימותו ואלא יסתפקו בעבודת ה' "ביראה" אלא גם "באהבה", ועל ידי שמשה ואהרן "יורדו" להם על שיתם על "עבודת האהבה", על זה אמר "אימתי ימותו שני זקנים הללו ואני ואתה נהניג את הדור", מתי "ימותו" משה ואהרן שי"ורדו ויורדו ממדרגתם בעבודת ה' "עבודת היראה" ונהניג את הדור "עבודת האהבה", והגם שחתם "וראה" זו של משה ואהרן לירידה לא חשש מזה נדב ואביהוא כי הרי סוף כל סוף ירידה זו היא לצורך עליה לעבודת "אהבה" האהבה הנכונה לה.

ויש לומר ששל זה כוונתו ר"ל באומרם במסכת גיטין (מג, א.) במליצתם העמוקה, הדר אוקים רבה בר רב הונא אמרא עליה ודרש זהמכשלה הואת תחת ידיך (ישעיהו ג, ו.) אי אדם עומד על דברי תורה אלא אם כן נעלה בהן, היינו, בעבודת ה' והעליה האמתית הוא לאחר היירדה שהיא לצורך גשלת ויש לבאר חוץ לדרכינו על פי דברי מקצת המקובלים, עיין בהגהה על ספר "גבולות הכבוד" (קטע ע"א.) שב' הפרים שנקרבו במעשה של משה הנביא בהר הכרמל היה לגלגל נשמות של נדב ואביהוא, והוא נפרש שנקרב לה היה בו נשמת אביהוא, ואילו הפר הב' שנקרב לעבודה זרה היה בו נשמת נדב, לפי שדבר זה הוא שהיה אמר לאחיו אביהוא. מתי ימותו ב' זקנים הללו ואנו נהניג את הדור, אמר שנית' ה' יכפר ויסלח.

(יש להעיר עיין במבואר באיד"ל בשעי הגלגולים (הקדמה לג.) באורך גדול שנשמות "נדב ואביהו" היו "באליהו זכור לטוב" ובכנסו בו, ואליהו הנביא הוא פינחס בקנאו קנאת ה' שהיטם על מעשה זמרי, וכל גדולי המקובלים, המהרי"ט, סויה, ורמב"ם, מפאנז, תחסד לבאברהם, הנאון חת"י"א והבן א"ח זי"ע"א ועוד, כולו סבירא להו שבפרים של אליהו הנביא בהר הכרמל התגלגלו "דתן ואברם").

ועל כן נגלגלו נשמות של נדב ואביהוא ב' הפרים אצל אליהו הנביא בהר הכרמל, שהנה אמרו ר"ל במסכת יבמות (ז, ב.) תא שמע א"ליו תשמעין' (בדריס י"ח, טו.) אפילו אומר לך הנביא עבור על אחת מכל מצוות שכתובה בגזל אליהו בהר הכרמל של הוראת שמע עליו. על כן תב' הרמב"ם בחלבות יסודי התורה (ט, ג.) אם יאמר לך הנביא עבור על דברי תורה כאלהו בהר הכרמל שמע לו.

שהרי משכנע ביה המקדש בירושלים נאסרו הבמות שהם המקומות שנועדו להקריבה לה' אל במקום המקדש, וההקריבה בבמות חייבים עליה כרת משום שחוטין חוץ, אך במעשה אליהו הנביא בהר הכרמל הייתה הוראת שעה להתיר שחוטין חוץ ולקריבה בהר הכרמל מחוץ לבית המקדש, והוא מפני המלחמה של אליהו בעבודת זרה של בניאי הבעל, וכאשר כך היה שבמעמד בהר הכרמל חזרו בתשובה וכל ישראל זעקו "ה' הוא האלוקים".

ולפי הנ"ל יתבאר, שפיר, אליהו הנביא בהר הכרמל חרג מעבודת ה' "ביראה", שעבר על ההלכה שאסור להקריב שחוטין חוץ בבמות, והתיר להקריב מחוץ לירושלים, וזאת מפני הוראת שעה לעורר את העם לעבודת ה' של "אהבה". ואם כן היה ציון נשמות נדב ואביהוא ב' הפרים בהר הכרמל, שהקרימה בקשתם להנהיג את הדור בעבודת ה' "באהבה", שעל ידי זה לגלגל הנשמות ב' הפרים הם הנהיגו את הדור של אליהו "באהבה" שכולם זעקו "ה' הוא האלוקים" ובה נתקנה נשמות של נדב ואביהוא ב' הפרים של אליהו הנביא בהר הכרמל.

אמרו לו 'קום עשה לנו אלקים' (שמות לב, א.) כיון שלא שמע להן עמדו עליו וחרגוהו, הדא הוא דכתיב 'אם כנפכני נמצאו דם' (ירמיהו ב, לד.) והוא דמו של חור. ואחר כך הלכו אצל אהרן אמרו לו 'קום עשה לנו אלקים' (שמות לב, א.) כיון ששמע אהרן כן מיד נתירא, הדא הוא דכתיב 'יירא אהרן ויבן מזבח לפניו' (שם, ה.). נתירא מהזבח לפניו.

ועל כן אהרן הכהן ע"ה לא מטר בפשו למיתה כמו חור, כי עיקר עבודתו הייתה "ביראה" לפעול לפי כללי ההלכה, שאז עדיין לא היה הציווי שעל חטא של עבודה זרה ילמד ואל יעבור, כמבואר בשי"ב בשולחן ערוך (יו"ד ט"ז קנז, א.) שציווי זה הוצא מהפסוק 'ונקדשתי בתוך בני ישראל' (ויקרא כב, לב).

(יש להעיר שזה דווקא לפי דעת הרמב"ן שסבירא ליה שיש מוקדם ומאוחר בתורה עיין הרמב"ן (במדרש טז, א.) וכבר כתבתי כי על דעתי כל התורה נאמרה כסדר ויש מוקדם ומאוחר בתורה, זולתי במקום אשר יפרש הכותב ההקדמה והאחור וגם שם זה לצורך ענין ולטעם בנכון).

ואז בזמן חטא העגל עוד לא היה הציווי של 'ונקדשתי' שצריך למסור נפש על עבודה זרה, ועל כן פעל אהרן על פי הציווי שהיה אז שצוה לבני נחם 'ונשמרתם מאד לבפשותיכם' (דברים יד, טו.), שכולי לא הציווי 'חזי בהם' (ויקרא יח, ה.) שנאמר אחר כך לבני ישראל, וכאומרם 'זל במסכת יומא (פה, ב.) אמר רבי יהודה אמר שמואל 'חזי בהם' ולא שימות בהם. על כן היה ירא אהרן להקטיר עצמו למיתה כמו חור ולמסור נפשו במקום על נצטווה. שלדעת הרמב"ם בחלבות יסודי התורה (פ"ה, ה"א.) הרי הוא כמאבד עצמו לדעת. והוה דרך ה' שהורה משה ואהרן לדורם, עבודת ה' שלמה "ביראה" ובקבלת עול.

אך נדב ואביהוא הייתה להם דרך אחרת ושונה בעבודת ה' משה ואהרן, ואמנם בחרו בדרך של "אהבה" ה' בהתלהבות ובמסירות נפש אפילו במקום שלא נצטוו, ועל כן כשהיה להם ההזדמנות לחתונת בנויה ה' וגילויו אלוקים, הגם שמצד השכל היה להם לירא שמא ידבק הניצוץ בשלהבת וישארו ברצוא בלא שום תב, הם חשו לזה והציצו בשיכניה ומתו.

עניין "רצוא ושוב", היינו, ויתקאל הנביא רצוא בחזיון נבואה את המרכבה העליונה וזחיותו הקודש ויראו רשע כמראה הבזק' (ויחזקאל א, יד.) שראה אצל המלאכים שתי תנועות הפניות "רצוא ושוב", והיינו, שהמלאכים האופנים וחיות הקודש, מתגשמים ברצות גדול ובתשוקה עזה להתרוםם ולהתעלות למעלה ממדרגתם, וכאשר באמת הם זוכים להתרוםם ולקבל תוספת קדושה שלמעלה מהשגתם, אך מיד הם נוהרים לחזור למקומם לדרגתם הקודמת, בתנועה הפוכית להוריד ולהמשיך את תוספת הקדושה שקיבלו בגילוי האלוף שלמעלה מהשגתם אל מקומם למטה.

וכך הוא בנפש האדם כמו שכתב בעל התניא זי"ע"א בספר 'ליקוטי תורה' (שיר השירים לו, ב.) להיותו בבחינת שוב, והוא תכלית הבריאה. כי בשביל "הרצוא" לא היה צריך להיות ירידתו להתבלשות למטה כי למעלה הרצואו יותר, ואין זה תכלית העבודה. אלא צריך להיות בחינת רצוא ושוב א"ר ק"ל שוב לאחר, דהיינו כשמתעורר אהבה וירצון להתדבק בה' אחד, שוב לאחר, להיות לו ירידה בתחתונים להמשיך אלוקות בה העולם דוקא, על ידי לימוד התורה בעניינים הגשמיים. על דרך זה יהיה עיקר העבודה ולא בבחינת רצוא בלבד. וזהו חסדי ענין שאל להיות כלל בבחינת רצוא בלבד.

אך נדב ואביהוא בדרך עבודת ה' שלמה על חשש על זה, ולא היה אכפת להם שתפרח נשמתם מהם ותעלה לשורשה ותדבק באלוים חיים, כי כך היה דרכם "באהבה" להט שלחב את ארש של ההתלהבות ומסירות נפש מוכנים תמיד למסור נפשם, ולזה נצטוו גם כן אחר כך שנקבצו להקטיר קטורת, הגם אשר לא ציווה אותם ה', כדי להתקשר באהבה ה', להתעלות לדרגה הגבוהה של "אהבה" ה', על ידי העבודה החביבה מכל הקרבתו הקטרת הקטרת. כמו שכתב חזונו הקדוש (ח"א ג.) ע"א מכלולו הקטרתו, [ומעל כולם הקטרתו].

וכמבואר בירושלמי במסכת יומא (פ"א ה"ה.) שעל ידי הקטרת הקטרת ביום הכיפורים נתעלה הכהן הגדול יותר אפילו ממלאכי השרת, ורעיון זה הביא את כל הדברים והחטאים הנמנים במדרש רבה של נבאמתיא.

ועל פי זה יש ליישב את תמיתה המפרשים שבאמת משה לא סתר את עצמו, בה שאמר לאהרן שהם גדולים ממני וממך, אף על פי שצאל משה ואהרן היה בדאוד שיתקדש המשכן 'באחד' או בי או כך, ובפועל אצל נדב ואביהוא שראו "שניהם" ולא היה ד' באחד מהם, ואם כן במה "נדב ואביהוא" גדולים מ'משה ואהרן'.

לישועתך קויתי

על שולחנו של הגאון המקובל
איש האלקים הרב שמשון חיים בן הרב נחמן מיכאל נחמני ז"ע
מחבר הספרים הקדושים זרע שמשון ותולדות שמשון

פרשת שמיני תשפ"ג | גליון מס' 390

ולדברינו, יבוארו הדברים כפתור ופרח. כי הלא הטעם שהיו נדב ואביהוא חשוכי בנים, הוא רק משום שהיו עתידים להוליד בנים שאינם מהוגנים. ומכלל לאו אתה שומע הן, כי לו כן היו להם בנים, על כורחך שהיו כשרים והגונים כאבותיהם. נמצא איפה, שהדיק 'ובנים לא היו להם', ומשום כך, 'זיכהן אלעזר ואיתמר', נאמר על דעת כן שאם היו להם בנים, וודאי שהיו נוהגים כמנהג אבותיהם. ממילא, רק באפשרות כזו ניתן לדייק וללמוד, כי הבן קודם לירש את כבוד אביו.

(זרע שמשון פרשת שמיני, מאמר ג)

~~~~~

ולא תטמאו את נפשותיכם בכל השרץ הרומש על הארץ. כי אני ה' המעלה אתכם מארץ מצרים להיות לכם לאלקים. (ויקרא יא מד מה)

כתב ב'עיון יעקב' (בבא מציעא סא:), שטעם איסור אכילת שקצים ורמשים, כדי שיהיה היכר והבדלה, בין ישראל לבין אומות העולם.

ודבריו צריכים ביאור, מהיכן חידש לומר, שדווקא מצווה זו תגרום היכר והבדלה בין ישראל לעמים. הלא כל המצוות מבדילים בינינו לבינם.

ויש לומר, כי הנה הגמרא במסכת שבת (פו:): אומרת, כי בני ישראל שדואגים לקיים מצוות וחרדים בדבר, גופם מתחמם מדאגה. ומסתפקת שם הגמרא, בגויים שאוכלים שקצים ורמשים, האם גם גופם מתחמם. ויש נפקא מינה למעשה בדבר, עיי"ש.

נמצא איפה, שהבדל מעלתם של ישראל על שאר העמים, ניכר בזיהירתם באיסור השרצים. כי שבחם של בני ישראל, בהתחמם גופם מדאגת שמירת התורה והמצוות, אינו ניכר בהם, אלא משום שאינם אוכלים שקצים ורמשים. ברם, אילו לא היו נזהרים בכך, הריהם כשאר הנכרים, אשר יתכן ויכולים לבוא לידי חימום הגוף, מחמת אכילת השרצים.

(זרע שמשון פרשת שמיני, מאמר ח)

ויאמר משה אל אהרן הוא אשר דבר ה' לאמור בקרובי אקדש. (ויקרא ג)

אמר לו משה לאהרן, אהרן אחי, יודע הייתי שיתקדש הבית במיודעיו של מקום. והייתי סבור, או בי או בכך. עכשיו רואה אני, שהם גדולים ממני וממך. (כ"ט)

במסכת ברכות (ה). מסיקה הגמרא, כי יהודי חשוך בנים, אשר לא היו לו ילדים מעולם, אין הייסורים הללו נחשבים כייסורים של אהבה. נשאלת אם כן השאלה, איך אמר משה על נדב ואביהוא, שהם גדולים ממנו ומאהרן. הלא אם היו צדיקים גמורים, לא היה להם להיענש ולמות ללא בנים.

ויש לבאר, על פי המדרש (ילקוט שמעוני בראשית רמז עו), שאמר דוד המלך לפני הקדוש ברוך הוא, 'ריבובו של עולם, אם עתיד אני להוליד בנים ולהכעיסך, מוטב לי ואנכי הולך ערירי'. למדנו מפורשות, כי מי שהוא צדיק גמור ועתיד להוליד בנים שיכעיסו למקום, הקדוש ברוך עושה עמו חסד גדול לכבוש מעיינו. לפי זה יתכן לומר, כי אדרבה, דווקא בשל היותם צדיקים גמורים, כבש ה' את מעיינם, אחר וראה שהם עתידים להעמיד בנים שאינם מהוגנים.

~

בכך נוכל לבאר הפלא ופלא, את המדרש על הפסוק (במדבר ג ד), 'זימת נדב ואביהוא לפני ה'... ובנים לא היו להם ויכהן אלעזר ואיתמר'. 'רבי יעקב בר אבין בשם רבי אבין בשם רבי אחא אמר, אילו היו להם בנים, היו קודמין לאלעזר ולאיתמר. דתנינן תמן, כל הקודם לנחלה קודם לכבוד. ובלבד שיהא נוהג כמנהג אבותיו' (ויקרא רבה כ יא).

מקשים המפרשים, כיצד למדנו מפסוק זה, שאם אין הבנים הולכים בדרכי אביהם, אינם קודמים לנחלה ולכבוד. שמא בין כך ובין כך, תמיד באים הבנים במקום אבותיהם.

להארות משוב וכן לקבלת העלון במייל lk0772027554@gmail.com

קול הישועות

פנינים ומוסרי השכל בפרשת השבוע
מתורת הזרע שמשון זי"ע

0733-454-554

לפרטים, הערות והארות, הקדשות
והנצחות: 05276-97791

לקבלת הגליון במייל:

z0772027554@gmail.com

הפעילות בחסות מידעדרוס:
08-9979095

כל הזכויות שמורות ניתן להדפיס לצורך
אישי בלבד

נא הצטרפו לתורמים הרבים
ותראו ישועות

~ עמדות נדרים פלוס ~

תולדות שמשון

~ קול הישועות 0733-454-554 ~

~ הפקדה בבנק: 20-489-411390 ~

על שם תולדות שמשון

לרפואת וישועת עם ישראל.

עריכת והפצת הגליונות לזכות:

אברהם ישעיהו בן לאה, מיכאל בן
דבורה, יעקב יואל בן סימא שמחה,
ישראל בן חיה אהובה וזוג מלכה שושנה
בת שירה לאה, הדסה בת ליבי, יצחק
פנחס בן ביילא, רחמים בן חנה ברכה,
ניסים בן מרסל, חיים מאיר בן עלקא,
שמעון בן תמר, יעקב בן תמו ומסעודה
מרסל בת פרחח,

לרפואה שלמה

חיה בת שולמית שרה, הדסה בת ליבי,
הרב יוסף בן מזל טוב, מכלוף בן ימנה

לעילוי נשמת:

שירה לאה בת יעקב הכהן,
דבורה רות בת לייבל לואיס,
יצחק בן עיישה, שלום פרץ בן חיים,
מרדכי בן שושנה, קלודין מזל בת סול,
דורה דינה בת סטה

לזיווג הגון בנמק בקרוב, ובני חיי ומוזוני:
יצחק חי בן טובה,
חוה לאה בת פלורה,

לז"נ הגאון המקובל חסידא קדישא

רבי שמשון חיים בן רבי נחמן מיכאל נחמני זי"ע

ללמוד • להתענג • להושיע

יישור כה גדול

ללומדים החשובים הי"ו
שהביעו תמיכתם במסלול החדש
בו נתחיל להביא חידושים
גם מחומשים בראשית שמות
כדי שבכוחות משותפים
נוכל בעזרת ה' לסיים להכין
את הכנת כל החומשים
בצורה משוכללת ומפוארת
למען כבוד התורה וכבוד הצדיק

בתפילה
שחפץ ה' בידינו יצלח